վերադառնալով՝ կը նուիրուի տպարանական աշխատութեանց. եղբօրը հետ կը հրատարակէ «Փող արեւելեան» թերթը Վ.Էզիր խանի իր նոր գործատան մէջ՝ զոր յետոյ փոխադրած է **Աս-մա Ալրը, Ճամլը խան.** (այս խանին մէջ առանց անունի տպած է կարգ մը գիրքեր): Տպարանը ծախած է վերջէն Սլավէքօֆ Պուլկարին որ **Տպագրութիւն Մակեդոնիոյ** տիտղոսով շարունակած է նոյն գործը: Ե. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՆ ալ ինք է, սկզբնատառ. Ե.ը համառօտութիւնն ըլլալով «Երգնկացի»ի: — Եւ որովհետեւ իր տպագրած գիրքերն իրր **բուօրի**՝ գործածելու կը հակառակէին դաս մը Լուսաւորչականներ, Մինասեան ատոնցմէ ոմանց վրայ Յ. Մ. սկզբնատառերը դրոշմած է՝ Յ. Միհէնտիսեանիններուն հետ նոյնացուցած ըլլալու դիտումով: — Զըրչիի մանուամբ՝ բաւական ատեն տպագրիչը եղած է միսիոնարական երկլեզուեան գիրքերու որոնք են. — Բարեպաշտութիւն. Խաչը ամէլէր. Իլանիլէր. Մատթէոս Ինճիլին թէվսիրի (1860). Աշխարհագրութիւն. Մուխթասար Ճիոդրաֆիա. Ճան թէֆիրիշի (1861). Ինճիլը շերիֆ (1863). Հայ. Քերականութիւն աշխ. (1864). Երգեր ու եղանակներ (Բ. տիպ 1868, իսկ Ա.ը 1860). Հրաւէր միութեան «Նամակ սիրոյ առ լրութիւն հայ բողոքականաց» 1869, 76. Աղօթք ընտանեկան և առանձին (1869, նաեւ 1870 ին՝ նոյնին **յաւելուածը**). Նոր Կտակարան (1871) ևն. ևն.: — Յ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ Վ.Էզ ՇԻՐՔԷԹԻ տիտղոսով դրոշմած է **Բլմի բամամ** անբուական գիրքը: Ընկերը կը կարծուի ըլլալ Յարութիւն Փափազեան: — Մինասեան երկիցս ամուսնացեալ՝ կաթուածահար մեռած է 1871 ին Հասքէոյ, մանուրնեն քիչ վերջ իր կնոջ: — Հոս՝ իր պարագաներուն և Բարիզ՝ իր աղջկան դիմեցինք, որոնք հանգուցեալին լուսանկարը չկրցան մեզ հայթայթել:

79. **Տպ. Ա.(բեւելեան) Ֆամպպային,** կամ **Ազգային** և կամ **Ճարգիլ** [Իմամ-ա՛ալի խան, թիւ 13], սեփականութիւն Ազգ. Հիւանդանոցի, որուն տնօրէնն էր Ա. Ճէվահիրճեան և ուր 1844-65 հրատարակուած են. — Մաքին մշակութիւնը. Մտածութիւններ. Արիստոդեմ. Մուսայք Մասեաց. Իբրիզայը, Բուրսոնեաց. Քերականական լուծումն. Աբ (թերթ) 1862. Կ. Պոլիս. Հիմն. տարրերութիւնք. Դատապարտեալի մը վերջին օրը. Գարնան ծաղիկներ. Մատուռն գորական (Ա. Տիւմա). Ճերմակ. Գերեզմանք երիտասարդաց. Յուլիանէ. Մահ Ողիմպիադայի՝ բագուհոյն Հայոց. Գործք առաքելոց. Երգարան (1865). ատեն մրն ալ՝ «Մեղու» զաւեշտաբերը, նաեւ Ազգային ժողովներու տեղեկագիրք:

80. **Կ. Ա. Իւթիւճեան (Մասիս).** — Ծնած է Պոլիս 24 Հոկտ. 1823 ին: Պատիկութեանը՝ Պալաթ «վարպետ-տուտու»ի մանկարանները յաճախած, ապա աշակերտած Աւետիս Պերպերեանի և Սկիտարի Ճեմարանին: Ինքնազարգացմամբ՝ կը նեռոի ուսուցչ. ասպարէզը: 1848 թ. Բարիզ անցնելով, 3 տարի վերջ շրջանաւարտ Առեւտր. Բարձր. Վարժարանն: Դարձին, «Հայասան» թերթին անունը «Մասիս»ի վերածելով՝ 2 Փետր. **1852** ին կ'սկսի հրատարակել զայն Միհէնտիսեան տպարանն, ինք մնալով ապատնատէր-խմբագրապետ: Գրասենեակն էր Վ.Էզիր խան: Մինչև 1853 թ. իրր շաբաթաթերթ, օրագիր ու եռօրեայ՝ անընդհատ շարունակած է համանուն թերթը, մեծ նոգ տանելով կոկելու աշխարհաբարը, ստեղծելով լրագրական լեզուն և հասցունելով բաւական բիւով խմբագիր: Այնուհետեւ աչքի հիւանդութեան պատճառաւ՝ թերթը կ'տիպոսի յանձնել «Արեւելք»ի վարչութեան: 1884 ին «Մասիս» «Արեւելք»ի միանալով իրր հանդէս սկսաւ հրատարակուիլ **ի տպարանի «Արեւելք», եւ «Մասիս» լրագրաց:** — Միհէնտիսեանի բաժնուելով, Իւրիճեան 1855 ին Եւրոպայէն բերուած իր սեպհ. տպարանը՝ կ'ունենայ Զինիլի խան, պան մը ընդ խնամով Աբր. Մուրատ-

ԿԱՐԱՊԵՏ Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ